

شکل گیری مجموعه های درون شهری در امتداد رشد بازارهای تاریخی نمونه موردی مجموعه وکیل کرمان

مهدی سواری*، ناهید طهماسبی بلداجی

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران، Mehdi.conservation@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران

چکیده

سابقه شکل گیری بازار در کشور ایران به هزاره های قبل از میلاد نیز می رسد. در بعضی از شهرهای دوره ساسانی و اشکانی بازار را به عنوان عنصر مهم شهری قلمداد می کنند. البته اهمیت بازرگانی و شهر نشینی و داد و ستد در پیش از اسلام به گونه ای نبوده که بازرگانان به عنوان گروهی اجتماعی در اداره جامعه ایفای نقش کنند ولی در بعد از اسلام و با افزایش ارتباطات اجتماعی، ارتباطات اقتصادی نیز توسعه می باید. سابقه بازار در کرمان به بیش از ۶۰۰ سال قبل (اواخر دوره ی مظفری و تیموری) می رسد؛ به طوری که بازارها در راستای شکل گیری و گسترش شهر ساختار اولیه ی خود را پیدا می کنند. بازار کرمان که به بازار گنجعلی خان نیز شناخته می شود، از میدان ارگ شروع و به میدان مشتاقیه ختم می شود. مجموعه های کرمان از دوره صفویه به بعد همگی در ارتباط با بازار ایجاد شدند و در واقع بازار بخش مهمی در تمامی این مجموعه ها است. مجموعه وکیل به دستور محمد اسماعیل خان وکیل المک، حاکم کرمان در ۱۲۸۲ قمری (۱۸۵۶ میلادی) و پسرش مرتضی قلی خان وکیل ثانی و اولادش مجموعه بزرگی شامل کاروانسرا، بازار، حمام، مسجد ساخته شده که هنوز هم به نام وکیل خوانده می شود. با توجه با نقش عملکردی فعال بازارهای سنتی در دل بافت های تاریخی شهر ها پژوهش هایی پیرامون این عناصر شهری پویا با هدف نیل به شناخت جامع در راستای ساماندهی آن ها امری حیاتی و تاثیر گزار است. در این پژوهش که در زمره پژوهش های توصیفی- تحلیلی قرار می گیرد ضمن انجام مطالعات کتابخانه ای در مبحث شناخت، مطالعات میدانی جهت هر چه نزدیک تر شدن به موضوع نیز انجام پذیرفته است.

واژه های کلیدی: بازارهای تاریخی، مجموعه وکیل کرمان، رشد ارگانیک، فرم شناسی، استخوان بندی بازار